

Ustalenia weryfikatorów środowiskowych dotyczące interpretacji przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu po spotkaniu w Warszawie w dniu 16 czerwca 2010 r.

1. Definicja pojęcia „istotnej zmiany”

Biorąc pod uwagę cel, jakiemu przyświecają przepisy art. 8 ust. 2 i 3 ustalono, że konieczność zwiększenia typowej częstotliwości zaangażowania weryfikatora powinna być zarezerwowana dla zasadniczych zmian w profilu działalności lub znacznym zwiększeniem zdolności produkcyjnych. Zmiana powinna zostać uznana za istotną i wymagającą zmian w deklaracji środowiskowej wtedy, gdy w wyniku jej wprowadzenia rozbieżność między informacjami zawartymi w deklaracji a stanem rzeczywistym powodują oczywiste wprowadzenie w błąd społeczeństwa. W związku z powyższym uznano, że nie należy utożsamiać definicji „istotnej zmiany” z definicją „istotnej zmiany instalacji” zawartej w ustawie Prawo ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę uwarunkowania formalne towarzyszące tego typu zmianom np. konieczność udziału w szeregu procedur administracyjnych, trudno spodziewać się, że wprowadzone zmiany spowodują, że deklaracja środowiskowa będzie zawierać nieaktualne informacje przez okres czasu istotny z punktu widzenia potrzeb zainteresowanych stron.

2. Przegląd środowiskowy w przypadku organizacji posiadających certyfikat zgodności z ISO 14001

Ustalono, że w przypadku organizacji podlegających weryfikacji po raz pierwszy, a posiadających certyfikat zgodności z ISO 14001, nie jest wymagane formalne przeprowadzenie przeglądu środowiskowego lub przedstawienie jednolitego raportu z takiego przeglądu. Pod warunkiem, że organizacja jest w stanie wykazać, że dysponuje aktualnymi informacjami w zakresie opisanym w Załączniku 1 do Rozporządzenia nr 1221/2009. W takim przypadku weryfikator nie powinien domagać się formalnego przeprowadzenia przeglądu środowiskowego.

Analogicznie, w przypadku istotnej zmiany określenie „uaktualnia wstępny przegląd środowiskowy” znajdujące się w art. 8 ust. 2 należy rozumieć, jako aktualizację informacji z zakresu opisanego w Załączniku 1 do Rozporządzenia nr 1221/2009, a nie konieczność tworzenia jakiegokolwiek dodatkowego dokumentu. Oczywiście, jeżeli organizacja chce udokumentować wymagane informacje w formie przeglądu, ma do tego prawo.

3. Oświadczenie weryfikatora

Należy przyjąć, że oświadczenie weryfikatora, o którym mowa w art. 25 ust. 9 Rozporządzenia nr 1221/2009 oraz w Załączniku VII do tegoż rozporządzenia powinno stanowić integralną część deklaracji środowiskowej przekazywanej właściwemu organowi w ramach procesu rejestracji oraz zainteresowanym stronom w ramach obowiązku udostępniania deklaracji. Organ właściwy nie powinien żądać przekazania tego oświadczenia, jako odrębnego dokumentu.

4. Udostępnianie deklaracji środowiskowej

- a. Stwierdzono, że nie ma żadnych przeszkód, aby organizacja udostępniła publicznie deklarację środowiskową (zwalidowaną lub nie) przed uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS, jeżeli nie posługuje się logo EMAS.
- b. Udostępnianie publiczne deklaracji środowiskowej oznaczonej logo EMAS, jest dozwolone jedynie po uzyskaniu przez organizację numeru rejestracyjnego.

- c. Ustalono, że przepis art. 6 ust. 3 Rozporządzenia nr 1221/2009 nakłada obowiązek publicznego udostępnienia deklaracji środowiskowej nie później niż w ciągu miesiąca od rejestracji. W praktyce weryfikatorzy powinni liczyć okres 1 miesiąca od dnia otrzymania przez organizację informacji od organu właściwego o dokonaniu rejestracji. Analogicznie zaktualizowana deklaracja środowiskowa powinna zostać udostępniona publicznie nie później niż w ciągu miesiąca od odnowienia rejestracji. W żadnym przypadku wymagania te nie oznaczają zakazu udostępniania deklaracji środowiskowej wcześniej, jeżeli organizacja jest zarejestrowana, a deklaracja została zwalidowana przez akredytowanego weryfikatora.

5. Częstotliwość weryfikacji

- a. Biorąc pod uwagę przepis art. 19 ust. 2 Rozporządzenia nr 1221/2009 a także zasady akredytacji weryfikatorów środowiskowych bazujące na wymaganiach normy ISO 17021, należy przyjąć, że okres 12 miesięcy (lub 24 miesięcy w przypadku odstępstwa dla małych organizacji), o którym mowa we wzmiankowanym przepisie należy liczyć od ostatniego dnia weryfikacji na miejscu w obiektach należących do organizacji. Określenie „na miejscu” należy interpretować zgodnie z p. 9.1.9. normy ISO 17021: „oprócz wizytowania lokalizacji fizycznej(-ych) (np. przedsiębiorstwa), pojęcie "na miejscu" może obejmować zdalny dostęp do zasobów elektronicznych, w których znajdują się informacje odpowiednie do auditowania danego systemu.”
- b. Termin rozpoczęcia kolejnej weryfikacji nie ma związku z terminami odnawiania rejestracji określonymi innymi przepisami Rozporządzenia nr 1221/2009.

6. Audyty wewnętrzne

- a. Ustalono, że przepisy art. 18 ust. 5 b) wskazujące, że warunkiem zgodności jest przedstawienie przez organizację „w pełni zaplanowanego programu audytu” oznacza, że program ten zawiera przesłanki do stwierdzenia, że organizacja przeprowadzi cały cykl audytu w założonym terminie tj. w ciągu 3 lat lub 4 lat - jeżeli ma zastosowanie odstępstwo dla małych organizacji. Ze względu na to, że szczegółowe planowanie audytów na kilka lat do przodu nie ma uzasadnienia, wątpliwości należy interpretować na korzyść organizacji. W żadnym razie weryfikator nie powinien wymagać, aby program audytów na drugi lub trzeci rok po weryfikacji zawierał wszystkie elementy wymienione w Załączniku III do Rozporządzenia (Część A, punkt 3). W szczególności weryfikator nie powinien wymagać szczegółowych harmonogramów dotyczących audytów, które będą przeprowadzane w terminie dalszym niż 1 rok.
- b. Kluczowe znaczenie dla (w trakcie) pierwszej weryfikacji ma potwierdzenie, że realizacja programu audytów wewnętrznych została rozpoczęta – to jest, że audyty zostały wykonane „w taki sposób, że objęto nim przynajmniej najbardziej znaczące wpływy na środowisko”.
- c. Uznano, że badanie skuteczności planowania audytów należy przeprowadzać zasadniczo ex post. Dlatego raz na 3 lata lub raz na 4 lata - jeżeli ma zastosowanie odstępstwo dla małych organizacji – weryfikator powinien potwierdzić, że cały cykl audytów wewnętrznych został zrealizowany.

7. Ciągła zgodność z wymaganiami prawnymi

Uznano, że jednym z ważnych zadań weryfikatora jest ocena zgodności z wymaganiami prawnymi, wykonywana metodą próbkowania. Ustalono, że „ciągła zgodność z wymaganiami

prawnymi” przedstawiona w art. 18 ust. 7 jako kryterium zgodności przy corocznej weryfikacji należy rozumieć jako potwierdzenie funkcjonowania mechanizmów systemowych zapewniających bezzwłoczną identyfikację niezgodności z wymaganiami prawnymi oraz skuteczne prowadzenie działań korygujących prowadzących do usunięcia niezgodności. Innymi słowy niezgodności z wymaganiami prawnymi, które organizacja wykryła w odpowiednim czasie i dla których zaplanowała i rozpoczęła realizację działań korygujących można uznać za potwierdzenie funkcjonowania mechanizmów systemowych. Określone sytuacje np. brak wymaganych prawem pozwoleń należy uznać za niezgodność z prawem, nawet jeżeli odpowiednie wnioski zostały już przedłożone organowi ochrony środowiska, a wina za ich niewydanie nie leży w sposób oczywisty po stronie organu.

8. Identyfikacja pośrednich aspektów środowiskowych (zamówienia publiczne)

Ustalono, że wymaganie identyfikacji znaczących aspektów środowiskowych oraz wpływów na środowisko związanych z procedurami zamówień zawarte w Załączniku I do Rozporządzenia (punkt 2 b)) ma zastosowanie do wszystkich organizacji, a nie tylko tych stosujących procedury zamówień publicznych w rozumieniu ustawowym. Przyjęto, że tłumaczenie wymagań Rozporządzenia jest w tym zakresie nieprecyzyjne i w nieuzasadniony sposób obniża poziom wymagań.

9. Raport z weryfikacji

Ustalono, że szczegółowość informacji zawartych w raporcie z weryfikacji sporządzanym zgodnie z przepisem art. 25 ust. 6 Rozporządzenia nr 1221/2009 nie musi odbiegać od szczegółowości raportów stosowanych przez większość jednostek certyfikujących na zgodność z normą ISO 14001.

W szczególności:

- a) „opis zgodności ze wszystkimi wymogami niniejszego rozporządzenia, łącznie z dowodami, wynikami i wnioskami” oznacza, że w raporcie znaleźć się powinno odniesienie do wszystkich wymagań Rozporządzenia wraz ze skrótowym opisem przesłanek wskazujących na zgodność.
- b) „porównanie osiągnięć i zadań z wcześniejszymi deklaracjami środowiskowymi, oceną efektów działalności środowiskowej oraz oceną ciągłej poprawy efektów działalności środowiskowej organizacji” nie musi wykraczać poza krótką konstatację zawierającą potwierdzenie zaistnienia poprawy bądź jej brak. Szczegółowe informacje na ten temat powinny znaleźć się w deklaracji środowiskowej i nie ma potrzeby powielania ich w raporcie tworzonym na potrzeby organizacji.

10. Deklaracja środowiskowa – wskaźniki

Ustalono, że weryfikatorzy będą traktować zapisy dotyczące wskaźników przedstawianych w deklaracji środowiskowej z uzasadnioną elastycznością. Przyjęto, że nadrzędną zasadą, jaką powinna kierować się organizacja tworząc zestaw wskaźników jest przedstawienie w deklaracji jasnego i jednoznacznego obrazu organizacji i jej rzeczywistych wpływów na środowisko. Dlatego w sytuacji, kiedy ściśle kierowanie się wskazaniem Załącznika IV nie zapewni realizacji tego celu, organizacja może zastosować wskaźniki zamienne, uzasadniając każdy przypadek braku odniesienia do wymienionego w zał IV głównego wskaźnika. Biorąc pod uwagę możliwość indeksowania danych (przedstawioną w p. 1 Części C Załącznika IV) uznano, że jest to zgodne z intencją Rozporządzenia.

11. Umowa między weryfikatorem a organizacją

a) Uzgodniono, że pisemna umowa między weryfikatorem a organizacją, o której mowa w art. 25 oznacza umowę zawartą bezpośrednio między akredytowanym weryfikatorem

a organizacją. W szczególnych sytuacjach może być to umowa trójstronna, pod warunkiem, że organizacja i weryfikator są jej stronami.

b) Ustalono, że weryfikator powinien otrzymywać do wglądu wnioski o rejestrację lub odnowienie rejestracji. Z punktu widzenia weryfikatora, najlepszym rozwiązaniem byłoby przedstawienie takiego wniosku w trakcie weryfikacji. Wymagałoby to wprowadzenia stosownych zapisów w umowach między weryfikatorem, a organizacją.

Wersja z dnia 23 sierpnia 2010 r.